

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Boş Zaman Sıkılma Algılarının İncelenmesi

Meltem CEYLAN GENÇİGÖR¹

Sinan AKIN²

Ceren GÜMÜŞGÜL³

¹Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, meltem.ceylan.gencigor@ogr.dpu.edu.tr

²Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, sinan.akin@dpu.edu.tr

³Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ceren.gumusgul@dpu.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı; Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde boş zaman sıkılma algılarının çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırması şeklinde desenlenmiştir. Çalışmanın örneklemini, uygun örneklem yöntemi ile seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılan Kütahya ili Tavşanlı ilçesine bağlı ortaokullardan seçilen 214 ortaokul öğrencisinden oluşturmaktadır. Çalışmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formunun yanı sıra Kara, Gürbüz ve Öncü (2014), tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Boş Zamanlarda Sıkılma Algısı Ölçeğinden" faydalanılmıştır. Verilerin analizinde; SPSS 20 paket programında bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlarda cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre "doyum" alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmezken ($p>0,05$), "sıkılma" alt boyutunda anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Öğrenci kulübü üyeliği olan ile olmayan katılımcılar ve internette vakit geçirme sürelerine göre ise "doyum" alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,05$), "sıkılma" alt boyutunda anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Boş zamanını değerlendirmede güçlük çeken katılımcıların boş zamanda sıkılma algılarında ise her iki alt boyutta da farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, uzaktan eğitim, sıkılma algısı

Investigation of Secondary School Students' Perceptions of Leisure Boredom in the Distance Education Process

Abstract

The purpose of this study was to investigate secondary school students' perceptions of leisure boredom in the distant education process according to variety of demographic factors. The study was designed as a quantitative cross-sectional study. The study sample was consisted of 214 secondary school students from Tavşanlı district of Kütahya province, who were chosen using the appropriate sampling method and willingly participated in the survey. The personal information form created by the researchers and Leisure Boredom Scale adopted into Turkish by Kara, Gürbüz, and Öncü (2014) was used as the data gathering tools. The data were analyzed using the SPSS 20 package program using independent samples t test and one way Anova. According to analyzed results, although there was no significant difference in the "satisfaction" sub-dimension of the participants' scores according to gender and class variable ($p>0.05$), there was a significant difference in the "boring" sub-dimension ($p<0.05$). Besides, while there was a significant difference in the "satisfaction" sub-dimension ($p<0.05$), there was no significant difference in the "boring" sub-dimension ($p>0.05$), according to the participants with and without a student club membership, and the time spent on the Internet. It was observed that the participants who had difficulty in evaluating the leisure time had differences in both sub-dimensions of satisfaction and boredom ($p<0.05$).

Key Words: Recreation, distance education, leisure boredom perception

SUMMARY

Introduction and Aim: The effective use of people's leisure time is referred to as recreation. Recreation activities, which are often calming, relaxing, and regenerating, may be used to move individuals away from the strains of a hectic, stressful, monotonous, and dull professional life. Individuals desire to be in an environment where they may socialize with individuals who share their sentiments, escaping the routine and boredom of the workplace by engaging in an activity that is appropriate for them and that they like. Boredom can be evaded in their spare time in this manner. Individuals get rid of the monotony and uninteresting atmosphere of corporate life by engaging in an activity that is suited for them and that they love, and they want to be in an environment where they can mingle with people who will share their sentiments. As a result, kids are diverted from boredom in their spare time. In addition, engaging in leisure activities has an impact on one's quality of life and happiness (Soylu and Siyez 2014). Other elements are also suggested to have a part in the sensation of boredom brought on by a lack of free time. Individuals' engagement in their leisure time declines when impediments to participation and boredom grow to present a major threat to mankind as a whole (Harris, 2000; Kara and Zdedeolu, 2017). Important measures are being taken in all areas in our nation, as they are in the rest of the globe (Gümüşgül and Aydoğan, 2020). As a result of the outbreak, the entire country is unable to leave the house, forcing students to complete their education from their homes. By assessing their leisure time outside of distant education and measuring and evaluating their boredom perceptions, it is attempted to propose alternatives for them to utilize their spare time effectively. **Material and Method:** The study was designed as a quantitative cross-sectional study. The study sample was consisted of 214 secondary school students from Tavşanlı district of Kütahya province, who were chosen using the appropriate sampling method and willingly participated in the survey. A personal information form was created for the study to determine the participants' gender, class, whether they were members of an artistic, cultural, or sporting student club before the pandemic, how much time they spent on the Internet during

the pandemic, and how difficult it was for them to evaluate their free time outside of distance education. Leisure Boredom Scale, adopted into Turkish by Kara, Gürbüz, and Öncü (2014), was utilized to meet the research goals. The information was gathered voluntarily. Descriptive statistical techniques (frequency, arithmetic mean, standard deviation), one-way analysis of variance (ANOVA), and Tukey and Dunnett's C multiple comparison tests were used to analyze the data gathered in the study. **Results:** There was a substantial difference in the participants' perceptions of boredom during leisure time since it was less than. In their study, Yaşartürk, Akyüz, and Karataş (2017) discovered a substantial variation in the boredom sub-dimension based on gender. In this regard, we may conclude that this study backs up our results. The results showed that the participants' 'Satisfaction' sub-dimension scores did not alter substantially depending on the class variable, but the 'Boredom' sub-dimension scores did. While the sub-dimension scores were not statistically different, the 'Dissatisfaction' sub-dimension scores revealed a significant difference in the experience of boredom in leisure time. People who were members of any club in the artistic, cultural, or sports sense before the pandemic scored yes on the 'boring' sub-dimension (12.25) and yes on the satisfaction sub-dimension (18.55). When these values were compared, it can be understood that participants who did not belong to a student club had a lower opinion of being bored in their leisure time. Only distance education, open education, and digital education were available for the 2020 Spring semester. Face-to-face training was not possible during the spring semester due to COVID 19 (Altun Ekiz, 2020). Students' engagement in outdoor leisure activities was limited as a result of this condition. Because the pupils are unable to expend their energy during the session, their impression of boredom grows, and they have difficulties making use of their spare time. The majority of the students in the research were not members of a sports/cultural/artistic organization, according to the findings. This results in a considerable variation in the satisfaction sub-dimension of the leisure time scale's judgments of boredom. When the participants' leisure time assessment status was assessed, it was discovered that they 'always' struggle to make use of this time. **Conclusion:** The paucity of recreational places and studies was obvious when looking at the survey findings, corroborating the survey. New games, activities, and so forth. Increasing studies, it should be designed to provide diverse living places for the students in the area. Students should be informed by providing essential workshop training, and they should be guided to diverse leisure places by assuring their growth through artistic, cultural, and athletic training following this strategy.

1. GİRİŞ

Kişileri yoğun, yorucu, rutin ve sıkıcı olan iş hayatının stresinden uzaklaştırmak; genellikle dinlendirici, rahatlatıcı ve yeniden toparlayıcı özelliğine sahip olan rekraktif nitelikli boş zaman faaliyetleriyle gerçekleştirilmektedir. Kendini gerçekleştirme, boş zamanın rekreasyon tarafından oluşturulan temel kullanış biçimidir. Rekreasyon genel olarak boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi olarak kabul görmektedir. Rekreasyon, katılanın gönüllü olarak seçtiği ve boş zamanını değerlendirdiği etkinlikleri kapsamaktadır (Can, 2015). Yani rekreasyon, insanların boş zamanlarını verimli değerlendirme etkinlikleridir denilebilir. Rekreasyon etkinlikleri, isteğe bağlı olarak boş zamanlarda katılım ve bireysel haz sağlayan etkinlikler olup diğer yandan da sosyalleşerek heyecanlarının paylaşıldığı yerler oluşturarak bireyleri yalnızlaşmaktan uzaklaştırmakta; anlayış, olumlu sosyal ilişkiler ve sosyal uyumun meydana gelmesine zemin hazırlamaktadır. Rekreasyonun önemi hatta gerekliliği birçok araştırmacı tarafından araştırılarak olumlu yönde etkilerinin olduğu ortaya konmuştur (Işık, 2021; Parlakyıldız ve Koçak, 2022).

Genel olarak bakıldığında, boş zaman aktivitelerine katılmanın yaşam kalitesi ve yaşam doyumunu etkilediği anlaşılmaktadır (Soylu ve Siyez 2014; Ekinci ve ark., 2020). Ancak etkinliğe katılmanın etkinliğin yoğunluğu ve bu etkinliğe yüklenen anlam düşükse veya beklenen seviyenin altında ise can sıkıntısı ortaya çıkmaktadır (Iso-Ahola ve Weissinger, 1990). Teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak

insanların boş zamanlarının giderek arttığı ve günümüz bireylerinin bile çalışma hayatlarında olduğundan daha fazla boş zamana sahip olduğu gözlemlenmektedir. Ancak, boş zamanın artması, kişinin kişisel ve sosyal yaşamına sayısız fayda sağlarken, önemli sakıncaları da bulunmaktadır. Bu faydalar veya dezavantajlar, boş zamanın nasıl harcandığı ile doğru orantılıdır (Arslan, 2011; Üstün ve Aktaş Üstün, 2020). Bununla birlikte, boş zaman eksikliğinden kaynaklanan can sıkıntısı hissinde diğer unsurların da rolü olduğu düşünülmektedir. Katılımın önündeki engeller ve can sıkıntısı arttıkça bireylerin boş zamanlarına katılımları azalmaktadır (Harris, 2000; Kara ve Özdedeoğlu, 2017).

Boş zamanlarda yaşanan can sıkıntılarının tarihçesi söz konusu olduğunda, bu fikrin aslen 12. yüzyılda Fransa'da ortaya çıktığı, 14. ve 17. yüzyıllar arasında da İtalya ve İngiltere'ye 1764'te taşındığı ve günümüzde o tarihteki İngiltere süreci ile aynı olduğu görülmektedir. Can sıkıntısının tarih boyunca hoş olmayan duygularla ilişkilendirilen bir kavram olduğu ve insanlar üzerindeki nedenlerini ve sonuçlarını ortaya çıkarmak için çeşitli fikirlerle açıklanmaya çalışıldığı açıktır (Martin ve ark., 2006). Örneğin psiko-dinamik kuram, dikkat kuramı, uyarılma kuramı üzerinde boş zamanda sıkılma algısına ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. İnsan doğası gereği doyum hissine sahip olduğu gibi sıkılma algısına da sahip olmaktadır. Boş zamanlarında doyum yaşayan bireyler aynı zamanda birtakım sebeplerden dolayı sıkılmaya yönelik algı da yaşayabilmektedirler (Doğan ve ark., 2019).

Öğretici ve eğitmenin fiziksel olarak ayrı yerlerde olduğu durumlarda, uzaktan eğitim, yüz yüze ve diğer eğitim yöntem ve teknikleri birlikte kullanılabilir (Allen ve Seaman, 2017). Uzaktan eğitim çevrimiçi ortamlarda zaman ve mekân esnekliğinin sağlandığı, aynı zamanda iletişim ve etkileşimin kurulduğu bir eğitim biçimidir (Aydemir, 2018) ve eğitim bilimleri alanında uzaktan eğitimin uzun süredir var olduğu kabul edilmektedir. Yaklaşık bir yıl öncesine kadar uzaktan eğitim daha çok eğitim süreçlerinden yararlanabilecek kişi sayısını artırmak ve eğitimi desteklemek için kullanılmaktaydı fakat eğitim dâhil birçok zorunlu hizmetin normale dönmesini engelleyen COVID-19 salgını nedeniyle artık eğitimin tüm sektörlerinde kullanılmaktadır (Özdoğan ve Berkant, 2020).

Salgın nedeniyle yüz yüze eğitime alternatif olarak kurulan uzaktan eğitim artık herkesin hayatının bir parçası olmakta, bilgi ve internet teknolojilerinin eğitim ortamlarına getirdiği en önemli değişim haline gelmektedir. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitime alternatif olmaktan çıkmış ve dünyanın hemen her yerinde eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü tek sisteme dönüşmüştür (Koç 2021). Diğer eğitim türleri gibi uzaktan eğitimin de hem yararları hem de sakıncaları vardır. Uzaktan eğitim, öğrencilere esneklik, aynı materyale çeşitli erişim, ucuz maliyet, eğitimin pratikliği ve dağıtımı ve okul dışı ortamın rahatlığından yararlanma olanağı gibi çeşitli avantajlar sunabilmektedir. Keşfeden bir disipline sahip olamama, teknolojinin uzun süreli kullanımından kaynaklanabilecek sağlık sorunlarına sahip olma, altyapı ve teknoloji eksiklikleri nedeniyle süreçten istenilen verimle yararlanamama, eğitimcilerde anında soru sorulamaması ve de en önemlisi öğrencilerin fiziksel olarak etkileşimde bulunmamaları, katılım sağlayamamaları gibi problemler yaşanmıştır (Koç, 2021). Bundan dolayı sosyalleşememe de öğrenciler için sürecin getirdiği başlıca dezavantajlardır. Ayrıca pandemiyle birlikte öğrencilerin boş zaman tercihleri de değişime uğramış (Üstün ve ark., 2021) ve öğrenciler bu süreçte sahip oldukları boş zamanları değerlendirmede çeşitli zorluklar yaşamışlardır. Bu da onların boş zamanda sıkılma algılarını etkilemiştir. Dolayısıyla mevcut araştırmada ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde boş zaman sıkılma algılarının çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE METOT

2.1. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Kütahya ili Tavşanlı ilçesinde bulunan 5.6.7.ve 8. Sınıfta öğrenimlerine devam eden ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise kolayda örneklem yöntemi ile seçilen ve istekli olarak anket çalışmasına katılan 214 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada katılımcıların cinsiyet, sınıf, pandemi öncesinde sanatsal / kültürel / sportif herhangi bir kulübe üyeliği olup olmadığı, pandemi sürecince dersler haricinde internette geçirilen süre ne kadar, uzaktan eğitim dışında kalan serbest zamanları değerlendirmekte ne derece güçlük çekildiği gibi bilgileri tespit etmek amacıyla kişisel bilgi formu düzenlenmiştir.

2.2.2. Boş Zaman Sıkılma Algısı Ölçeği (BZSAÖ)

Iso-Ahola ve Weissinger (1990) tarafından "boş zamandaki can sıkıntısı algılarındaki bireysel farklılıkları" değerlendirmek için oluşturulmuştur. Ölçeğin olasılıkları "kesinlikle katılmıyorum" ile "kesinlikle katılıyorum" arasında değişmektedir. Kara, Gürbüz ve Öncü (2014), çeşitli meslek kategorilerinde çalışan yetişkinlere uygulanan orijinal haliyle Türkçe versiyonunun yetişkinlere uyarlanmasının geçerlik ve güvenilirlik araştırmasını gerçekleştirmiştir. "Sıkılma" alt boyutu (1,2,6,7,10) bireyin boş zaman etkinliklerine yönelik olumsuz tutumunu göstermektedir (genellikle boş zamanlarımda yaptığım şeylerden hoşlanmam ama takılıp kalırım). "Doyum" alt boyutu (3,4,5,8,9) bireyin boş zamana yönelik olumlu tutumunu göstermektedir (boş zaman kavramından hoşlanıyorum). Bu çalışma kapsamında yapılan analiz bulgularına göre ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) can sıkıntısı alt boyutu için 0.72, Doyum alt boyutu için 0.72 toplamda ise 0.77'dir.

2.3. Verilerin Toplanması

Gönüllülük ilkesine göre beden eğitimi ve spor dersinde uzaktan eğitim sürecindeki öğrencilere "Kişisel Bilgi Formu" ve "Boş Zamanda Can Sıkıntısı Algı Ölçeği" verilmiştir. Ölçekler kullanılmadan önce öğrencilere eğitim verilerek soruların dürüstçe cevaplanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Ölçeklerin her katılımcı için doldurulması yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Çalışmada veriler araştırma ve yayın etiğine uyularak toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), cinsiyet ve Pandemi öncesinde sanatsal/kültürel/sportif herhangi bir kulübe üyeliği olup olmama değişkenlerinin değerlendirilmesinde bağımsız örneklem t-testi, sınıf, katılımcıların internette vakit geçirme sürelerine, boş zamanı değerlendirmede güçlük çekme değişkenlerinin değerlendirilmesinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile Tukey ve Dunnett's C çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır.

Verilerin analizinde, frekans (n), yüzde (%), aritmetik ortalama (X) ve standart sapma (Ss) gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin yanı sıra çarpıklık ve basıklık (verilerin normal dağılımı) değerleri ile Leveneto verilerin parametrik testler için gereksinimleri karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. (Varyansların eşitliği). İstatistiksel analizde anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Verilerin ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri

Değişken	N	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
				İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Sıkılma	214	12,897	4,058	,389	,166	-,284	,331
Doyum	214	17,439	3,240	,004	,166	-,435	,331

Tablo 1’de verilerin parametrik test gerekliliklerini karşılayıp karşılamadığını belirlemek için kullanılan çarpıklık ve basıklık (verilerin normal dağılımı) değerleri yer almaktadır. Tabachnick ve Fidell (2013)’e göre alt boyutların çarpıklığı ve basıklığı +1,5 ile -1,5 arasında değiştiğinde, bu alt boyutların normal dağılım parametrelerine uygun koşullara sahiptir. Çarpıklık ve Basıklık (verilerin normal dağılımı) puanları, verilerin parametrik test gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığını göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcılara ilişkin demografik değişkenlerin sıklık ve yüzdelik dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	126	58,9
Erkek	88	41,1
Toplam	214	100,0
Sınıf	N	%
5. Sınıf	62	29,0
6. Sınıf	38	17,8
7. Sınıf	72	33,6
8. Sınıf	42	19,6
Toplam	214	100,0
Pandemi öncesinde Sanatsal/Kültürel /Sportif herhangi bir kulübe üyeliğiniz var mıydı?		
	N	%
Evet	60	28,0
Hayır	154	72,0
Toplam	214	100,0
Pandemi sürecinde dersler haricinde internette geçirdiğiniz süre ne kadar		
	N	%
Hiç	11	5,1
1-3 Saat	159	74,3
4-6 Saat	35	16,4
7 Saat ve üzeri	9	4,2
Toplam	214	100,0
Uzaktan eğitim dışında kalan boş zamanlarınızı değerlendirirken güçlük çekiyor musunuz?		
	N	%
Her Zaman	14	6,5
Bazen	149	69,6
Hiçbir Zaman	51	23,8
Toplam	214	100,0

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların %58,9’u kız, %41,1’i erkeklerden oluşmaktadır. Sınıf bazında 5.sınıflardan 62, 6. Sınıflardan 38,7.sınıflardan 72, 8. Sınıflardan 42 öğrenci mevcuttur. Pandemi öncesinde Sanatsal/Kültürel/Sportif herhangi bir kulübe üyeliği olanların 60 olmayanların sayısı 154

öğrencidir. Pandemi sürecinde dersler haricinde internette geçirilen süre incelendiğinde %5,1'i Hiç, %74,3'ü 1-3 Saat, %16,4'ü 4-6 Saat, %4,2'si 7 Saat ve üzeri öğrenci vardır. Uzaktan eğitim dışında kalan serbest zamanlarını değerlendirmekte yaşadığı güçlüğü 14 öğrenci her zaman, 149 öğrenci bazen, 51 öğrenci hiçbir zaman seçerek belirtmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete göre boş zaman sıkılma algısı

Değişken	N	Ort.	SS	t	P
Sıkılma	Kız	126	13,56	2,925	0,004
	Erkek	88	11,94		
Doyum	Kız	126	17,45	0,071	0,944
	Erkek	88	17,42		

Analizler, cinsiyet değişkenine göre "Sıkılma" alt boyutunun p değeri 0,05 ten küçük olduğu için katılımcıların boş zaman sıkılma algısında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koyarken ($t(212) = 2,925$; $p = 0,004$), "Doyum" alt boyut puanlarının p değeri 0,05 ten büyük olduğu için katılımcıların boş zaman sıkılma algısında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($t(212) = 0,071$; $p = 0,944$).

Tablo 4. Katılımcıların Sınıflarına Göre Boş Zaman Sıkılma Algısı

Değişken	5.Sınıf (N=62)		6.Sınıf (N=38)		7.Sınıf (N=72)		8.Sınıf (N=42)		F	p	Anlamlı farklılık
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss			
Sıkılma	12,09	3,59	11,76	3,64	13,25	4,14	14,5	4,41	4,355	0,005	8>5 8>6
Doyum	17,4	3,3	17,5	3,49	17,68	3,41	17,02	2,62	0,367	0,777	-

Tablo 4'te öğrencilerin Sıkılma ve Doyum alt boyut puanlarının sınıf değişkenine göre ANOVA sonuçları sunulmuştur. Katılımcıların "Doyum" alt boyut puanlarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ($F(3,210)=4,355, p=0,005$), "Sıkılma" alt boyut puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F(3,210)=3,367, p=0,777$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan Post Hoc Tukey testi sonucu incelendiğinde farklılaşmanın, sekizinci sınıfta öğrenim gören katılımcılar (Ort=14,5) ile beşinci (Ort=12,09) ve altıncı sınıfta öğrenim gören katılımcılar (Ort=11,76) arasında olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 5. Kulüp üyeliği olan katılımcılar ile kulüp üyeliği olmaya katılımcılar arasında boş zaman sıkılma algısı

Değişken		N	Ort.	SS	t	P
Sıkılma	Evet	60	12,25	3,83	-1,460	0,146
	Hayır	154	13,14	4,14		
Doyum	Evet	60	18,55	3,20	3,197	0,002
	Hayır	154	17,00	3,5		

Tablo 5'te katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların herhangi bir kulübe üye olup olmama durum değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Analizler, kulüp üyeliği olup ya da olmama durum değişkenine göre "Sıkılma" ($t(212) = -1,460$; $p=0,146$) alt boyutu puanı anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, "Doyum" ($t(212) = 3,197$; $p=0,002$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların internette vakit geçirme sürelerine göre boş zaman sıkılma algısı

Değişken	Hiç		1-3 Saat		4-6 Saat		7 Saat ve üzeri		F	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
	(N=11)		(N=159)		(N=35)		(N=9)			
Sıkılma	11,27	3,34	12,51	3,82	14,17	4,08	16,66	5,91	4,431	0,035
Doyum	15,36	3,13	17,84	3,15	16,80	3,43	15,22	1,92	4,412	0,005

ANOVA testi sonuçlarına göre "Sıkılma" alt boyut puanlarının ölçümü sonucunda Levene istatistik sonucu (0,028) 0,05 ten küçük olduğundan gruplar homojen dağılmamıştır. Bu yüzden Wetch testini uygulanmıştır. Wetch testi sonucu $p<0,05$ ' den küçük olduğu için ($p=0,035$) katılımcıların internette vakit geçirme sürelerine göre boş zaman sıkılma algısında anlamlı fark görülmektedir ($F(3;21,844)=3,431$; $p=0,035$). Benzer şekilde "Doyum" alt boyut puanı da $p<0,05$ ' den küçük olduğu için ($p=0,005$) katılımcıların internette vakit geçirme sürelerine göre boş zaman sıkılma algısında anlamlı fark görülmektedir ($F(3,210)=4,412$; $p=0,005$). "Doyum" alt boyutundaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan Post Hoc LDS testi sonucu incelendiğinde farklılaşmanın, uzaktan eğitim dışında kalan sürede internette geçirilen 1-3 saat sürenin (Ort=17,84) ile '7 saat ve üzeri' sürenin (Ort=15,22) ve 'Hiç' (Ort=15,36) sürelerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların boş zamanı değerlendirilmede güçlük çekme değişkenine göre boş zaman sıklık algısı

Değişken	Her Zaman (N=14)		Bazen (N=149)		Hiçbir Zaman (N=51)		F	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
Sıklık	17,71	4,79	13,41	3,54	10,05	3,38	29,962	0,000*
Doyum	14,85	3,67	17,49	3,21	17,98	2,91	5,393	0,005

Tablo 7 de analiz sonuçları, katılımcıların BZSAÖ'ne ilişkin toplam ortalama puanları "boş zaman değerlendirme durumu" değişkenine göre "Doyum" alt boyut puanı [$F(2-211)=5,393$; $p<0,005$] anlamlı bir farklılık göstermiştir. "Sıklık" alt boyutu puanı da [$F(2-211)=29,962$; $p<0,05$] anlamlı bir farklılık göstermiştir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Sonuçlara göre boş zamanları değerlendirilmede "hiçbir zaman" güçlük çekmeyen katılımcıların toplam puanları (Ort.=28,03) ile "bazen" (Ort.=30,90) ve "her zaman" güçlük çeken (Ort.= 32,56) katılımcıların puanları arasında boş zamanları değerlendirme durumlarına göre anlamlı farklılık olduğu ve boş zamanları değerlendirilmede "her zaman" güçlük çeken katılımcıların BZSAÖ'ne ilişkin toplam ortalama puanlarının diğer iki gruba göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA

Bu bölümde uygulanan istatistiksel analizler neticesinde elde edilen bulgular, literatürdeki örnekleri ile birlikte tartışılmıştır. Analiz sonuçlarına göre kız katılımcıların boş zamanda sıklık algı puanları erkek katılımcılardan daha yüksektir. Yani kız katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde erkeklere göre boş zamanlarında daha fazla sıklık algısına sahiptir. Lüteratürde yapılan güncel çalışmalar da kadın öğrencilerin erkeklere göre daha fazla boş zamanda sıklık algısına sahip olduğunu göstermektedir. Örneğin Yaşartürk, Akyüz ve Karataş (2017) çalışmalarında "Sıklık" alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda her iki çalışmanın bulgularının paralellik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca literatürde kadın katılımcıların boş zaman içerisinde algıladıkları özgürlüğün erkek katılımcılar ile karşılaştırıldığında daha yüksek seviyede olduğunu belirten çalışmalarda mevcuttur (Yumuk ve Altıntaş, 2019).

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise katılımcıların boş zamanlarda sıklık algılarında sınıf değişkenine göre "Sıklık" alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğudur. Fakat "Doyum" alt boyutunda sınıf değişkeni açısından herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu, literatürde yer alan bazı çalışmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir (Kara ve ark., 2018). Diğer yandan sekizinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların sıklık algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5 de yer alan analiz sonuçlarına göre BZSAÖ ortalama puanlarının "kulüplere üyelik" değişkenine göre istatistiksel olarak sıklık alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilirken doyum alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmüştür. Toplamda sportif/kültürel/sanatsal kulüplere üyelikleri olan katılımcıların az olduğunu görülüp bu açıdan değerlendirildiğinde, kulüp üyeliği olan katılımcı sayısının az olmasının sıklık algısında anlamlı bir farklılık bulunmamasının temel nedeni olduğu söylenebilir. Ayrıca literatür incelendiğinde öğrenci kulüplerine üye olan öğrencilerin rekreasyon etkinliklerinin haz alma ve eğlenmelerine yardımcı olduğu, sosyal başarı elde

etmelerini desteklediği ve kendini geliştirmelerine katkısı olduğunun öğrenci kulüplerine üye olmayan katılımcılara göre daha farkında olduğu anlaşılmaktadır (Üstün ve Aktaş Üstün, 2020).

Tablo 6 incelendiğinde uzaktan eğitim dışında kalan sürede internette geçirilen zamana göre katılımcıların boş zamanda sıkılma algılarında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu farklılıklar uzaktan eğitim dışında 1-3 saat internette vakit geçirenler (Ort=17,84) ile 7 saat ve üzerinde vakit geçirenler (Ort=15,22) ve hiç vakit geçirmeyenler (Ort=15,36) arasındadır. 2020 Bahar dönemi için sadece uzaktan eğitim, açık öğretim ve dijital eğitim seçenekleri mevcuttur. COVID 19 nedeniyle bahar döneminde yüz yüze eğitim yapılamamıştır (Altun Ekiz, 2020). Bu durum, öğrencilerin dışarıda olan rekreatif etkinliklere katılımını sınırlamıştır. Öğrenciler ders arasında evde olduklarından enerji boşaltımı sağlayamamış ve sıkılma algıları artmıştır. Katılımcılar boş zamanlarını değerlendirmekte güçlük yaşamaktadır. Tablo 7 de ölçülen “boş zamanı değerlendirme durumu” değişkenine göre de “her zaman” güçlük çekildiği görülmektedir.

5. SONUÇ

Sonuç olarak, cinsiyet açısından bakıldığında kız katılımcıların erkek katılımcılara oranla sıkılma algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmadaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sportif/kültürel/sanatsal bir kulübe üyeliği olmadığı görülmüştür. Buda boş zamanda sıkılma algıları ölçeğinin doyum alt boyutunda anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Katılımcıların boş zamanı değerlendirme durumu ölçüldüğünde ise bu zamanı değerlendirmekte “her zaman” güçlük yaşadıkları görülmektedir.

Elde edilen bulgular ve literatür ışığında, katılımcıların uzaktan eğitim süresinde, gerek ders aralarında gerekse de günlük işlerinin olmadığı durumlarda sahip oldukları boş zamanı nasıl değerlendireceklerini bilmedikleri ya da gerekli kültürel ve sportif rekreatif etkinlikleri bulamadıkları söylenebilir. Bu durumu çözüme kavuşturmak için yaşadıkları ilçede rekreatif çalışmaların artırılması önerilmektedir. Öğrencilerin rekreatif etkinliklere dâhil olması için çalışmalar yapılmalı ve bu etkinliklerin normal yaşantılarının içine dâhil edilerek rutin bir hale gelmesi sağlanmalıdır.

Ayrıca yapılacak rekreatif çalışmalar kapsamında çevredeki öğrencilere çeşitli yaşam alanları oluşturulması planlanmalıdır. Bu planlama doğrultusunda gerekli workshop eğitimleri verilerek öğrenciler bilinçlendirilmelidir.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmaya eşit derecede katkı sağlamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Etik Beyan

Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur.

Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

Allen, I. E., & Seaman, J. (2017). *Digital compass learning: Distance education enrollment report 2017*. Babson Survey Research Group.

Arslan, S. (2011). Serbest zaman kullanımı: Sıradan serbest zaman etkinlikleri ve sistemli serbest zaman etkinlikleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1-10.

Aydemir, M. (2018). *Uzaktan eğitim program, ders ve materyal tasarımı*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Aydın, İ., Öncü, E., Akbulut, V., & Küçük Kılıç, S. (2019). Öğretmen adaylarında boş zaman sıkılma algısı ve psikolojik sağlamlık ilişkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 39-53.

Doğan, M., Elçi, G., & Gürbüz, B. (2019). Serbest zaman doyumunu, serbest zamanda sıkılma algısı ve iş tatmini ilişkisi: Akademisyenler üzerine bir araştırma. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 154-164. <https://doi.org/10.33689/spormetre.521555>

Altun Ekiz, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (Nitel bir araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(Özel Sayı 1), 1-13.

Can, E. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1-17.

Ekinci, N. E., Işık, U., & Üstün, Ü. D. (2020). Leisure satisfaction and life satisfaction of older adults: The effect of a ten-week recreation program. *Ambient Science*, 7, 102-106.

Gümüşgöl, O., & Aydoğan, R. (2020). Yeni tip koronavirus-covid 19 kaynaklı evde geçirilen boş zamanların ev içi rekreatif oyunlar ile değerlendirilmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 107-114.

Harris, M. B. (2000). Correlates and characteristics of boredom and boredom proneness. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 47-77.

Işık, U. (2021). Sporun duyguları tanıma üzerindeki etkisi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 25-36.

Iso-Ahola, S. E., & Weissinger, E. (1990). Perceptions of boredom in leisure: Conceptualization, reliability and validity of the leisure boredom scale. *Journal of Leisure Research*, 22(1), 1-17.

Kara, F. M., & Özdedeoğlu, B. (2017). Serbest zamanda sıkılma algısı ve algılanan engeller arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sport Sciences*, 12(3), 24-36.

Kara, F. M., Gürbüz, B., Küçük Kılıç, S., & Öncü, E. (2018). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının serbest zaman sıkılma algısı, yaşam doyumunu ve sosyal bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 6(12), 342-357.

Koç, E. S. (2021). Nasıl bir uzaktan eğitim? 1 yılın sonunda yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 7(2), 13-26.

Martin, M., Sadlo, G., & Stew, G. (2006). The phenomenon of boredom. *Qualitative Research in Psychology*, 3(3), 193-211.

Parlakıldız, S., & Koçak, F. (2022). Kadınların fiziksel aktiviteye katılımında serbest zamanın anlamı ve kültür. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 112-123.

Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.

Soylu, Y., & Siyez, D. (2014). Boş zaman can sıkıntısı ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(1), 80-95.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (7th ed.)*. Boston, MA: Pearson.

Üstün, Ü. D., & Aktaş Üstün, N. (2020). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklerin faydaları hakkındaki farkındalıklarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(7-S1), 38-48. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.128>

Üstün, Ü. D., Topal, A., Yılmaz, O., & Özer, B. (2021). Analyzing the differences in the leisure benefit perceptions of male and female high school students with different leisure choices. *Journal for Educators Teachers and Trainers*, 12(4), 119-125. <https://doi.org/10.47750/jett.2021.12.04.016>

Yaşartürk, F., Akyüz, H., & Karataş, İ. (2017). Rekreatif etkinliklere katılan üniversite öğrencilerinin serbest zamanda sıkılma algısı ile yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(Special Issue 2), 239-252.

Yumuk, Y., & Altıntaş, V. (2019). Bodrum'da yaşayan yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algılarının aşırı turizm (overtourism) kapsamında değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 90-102.

Makale Geliş : 21.01.2022

Makale Kabul : 25.04.2022

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>